

«*Ekonomika*» – *Tavrian Scientific Bulletin. Series: «Economics»*, 7, 131–139. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366.2021.7.16>. [in Ukrainian].

16. Ianchuk, T.V. (2025). Metavsesvit i virtualna realnist yak novi instrumenty tsyfrovoho marketynhu [Metaverse and virtual reality as new tools of digital marketing]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomichni nauky» – International scientific journal «Internauka». Series: «Economic Sciences»*, 10 (102). DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-10-11494> Retrieved from: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/17622591797011.pdf> [in Ukrainian].

17. Holovnia, O.M. (2023). Zabezpechennia rozvytku staloho turyzmu v umovakh hlobalnykh ekolohichnykh vyklykiv [Ensuring the development of sustainable tourism under global environmental challenges]. *Biznes Inform – Business Inform*, 9, 152–161. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-9-152-161> [in Ukrainian].

18. Stavskaya, Yu.V. (2025). Formuvannia stratehii rozvytku zakladiv industrii hostynnosti v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv [Formation of development strategies for hospitality industry enterprises under globalization challenges]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, 4. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.4.70> Retrieved from: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6268/6344> [in Ukrainian].

Відомості про автора

ЗАХАРОВА Тетяна Вікторівна – асистент кафедри бізнесу та сфери обслуговування, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: zakharovatet@ukr.net).

ZAKHAROVA Tetiana – Assistant of the Department of Business and Service, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3 Soniachna St., e-mail: zakharovatet@ukr.net).

Надходження статті 15.09.2025.

Прийнято 20.10.2025.

Опубліковано 25.12.2025.

УДК 657:004.9(477)

DOI: 10.37128/2411-4413-2025-4-7

АНАЛІЗ
ОСНОВНИХ
ЕТАПІВ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ
ОБЛІКОВИХ
ПРОЦЕСІВ

КОВАЛЬ О.В.,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ЛИШАК О.М.,
аспірант другого року навчання
кафедри обліку і оподаткування
Вінницький національний аграрний університет
(Вінниця)

ANALYSIS OF THE MAIN STAGES OF ACCOUNTING PROCESS DIGITALIZATION © 2025 by KOVAL Olena, LYSHAK Oleksandr is licensed under CC BY 4.0

У статті проаналізовано основні етапи цифровізації бухгалтерського обліку в Україні й світі – від механізації й комп'ютеризації до впровадження сучасних хмарних технологій, ERP-систем й аналітичних платформ. Автори розкрили еволюційний характер цього процесу, що відображає послідовну зміну технічних засобів, організаційних підходів і професійних компетентностей обліковців. На основі порівняльного аналізу окреслено ключові ознаки кожного етапу, визначено їхні переваги й обмеження. Особливу увагу зосереджено на зміні ролі бухгалтера – від виконавця рутинних операцій до аналітика, який оперує цифровими інструментами для ухвалення управлінських рішень. З'ясовано, що цифровізація сприяє підвищенню точності облікових даних, швидкості обробки інформації, прозорості бізнес-процесів й інтеграції бухгалтерії з іншими функціональними підрозділами підприємства. У роботі доведено, що на сучасному етапі ключову роль відіграють хмарні сервіси, аналітичні панелі й інтегровані облікові платформи, які забезпечують доступ до даних у режимі реального часу, а також розширюють можливості фінансового аналізу. Водночас виокремлено основні проблеми, пов'язані з адаптацією підприємств до нових інформаційних систем, потребою у підвищенні цифрової грамотності персоналу, удосконаленні правового регулювання електронного документообігу й забезпеченні кібербезпеки. Отримані результати поглиблюють розуміння закономірностей розвитку цифрових інструментів бухгалтерського обліку і їхнього впливу на ефективність управлінських процесів. Практична значущість дослідження полягає у застосуванні використаня його висновків для вдосконалення цифрових стратегій підприємств, підвищення конкурентоспроможності бізнесу й формування стійких моделей управління в умовах цифрової економіки, що сприятиме подальшому розвитку національної облікової системи.

Ключові слова: цифровізація, бухгалтерський облік, ERP-системи, хмарні технології, аналітика, кібербезпека, цифрова грамотність.

Табл.: 1. **Рис.:** 2. **Літ.:** 11.

ANALYSIS OF THE MAIN STAGES OF ACCOUNTING PROCESS DIGITALIZATION

KOVAL Olena,
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of the Department
of Accounting and Taxation

LYSHAK Oleksandr,
Postgraduate Student of the Second Year of Study
of the Department of Accounting and Taxation,
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia)

The article analyses the main stages of accounting digitalization in Ukraine and worldwide, ranging from mechanization and computerization to the implementation of modern cloud technologies, ERP systems, and analytical platforms. The evolutionary nature of this process is revealed, reflecting the gradual transformation of technical tools, organizational approaches, and professional competencies of accounting specialists. Based on the comparative analysis, the key characteristics of each stage are outlined, and their advantages and limitations are identified. Particular attention is paid to the changing role of the accountant – from a performer of routine operations to an analyst who uses digital tools for managerial decision-making. It is determined that digitalization contributes to improving the accuracy of accounting data, the speed of information processing, the transparency of business processes, and the integration of accounting

with the other functional units of the enterprise. It is shown that at the current stage, cloud services, analytical dashboards, and integrated accounting platforms play a key role, providing real-time data access and expanding opportunities for the financial analysis. At the same time, the main challenges are identified, including the adaptation of enterprises to new information systems, the need to improve digital literacy among personnel, the enhancement of legal regulation of electronic document management, and the strengthening of cybersecurity. The obtained results deepen the understanding of the development patterns of digital accounting tools and their impact on the efficiency of management processes. The practical significance of the study lies in the possibility of using its findings to improve enterprises' digital strategies, enhance business competitiveness, and form sustainable management models in the digital economy, which will contribute to the further development of the national accounting system.

Key words: digitalization, accounting, ERP systems, cloud technologies, analytics, cybersecurity, digital literacy.

Tabl.: 1. Fig.: 2. Ref.: 11.

Постановка проблеми. Цифровізація стала одним із провідних трендів розвитку сучасної економіки та управлінських процесів. У цьому контексті трансформація облікової системи підприємств, зокрема бухгалтерського обліку, набуває особливої актуальності. Зростання обсягів інформації, потреба у швидкому прийнятті рішень, а також вимоги до прозорості й правдивості даних зумовлюють необхідність переходу від традиційних паперових форм до цифрових. Аналіз етапів цифровізації облікових процесів дає змогу виявити ключові закономірності, виклики й напрями подальшого розвитку цієї сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання цифровізації бухгалтерського обліку є предметом активних наукових досліджень як у закордонній, так і у вітчизняній економічній науці. У працях іноземних дослідників цифрова трансформація обліку розглядається як еволюційний процес, що зумовлює зміну організації облікових процедур, підвищення ролі аналітичного складника й трансформацію професійних функцій бухгалтера. Зокрема, у систематичних оглядах наукової літератури Дж. Паргманна й Т. Бляйбера, а також Д.-Р. Кнудсена акцент зроблено на впливі цифрових технологій на інтеграцію облікових систем, автоматизацію рутинних операцій і підвищення якості облікової інформації, водночас підкреслюється поява нових ризиків, пов'язаних з управлінням даними й автоматизованими рішеннями. У колективних дослідженнях з управлінського обліку також зазначається, що цифрові технології є важливим чинником підвищення ефективності, прозорості й оперативності облікових процесів [1, 2].

Вагомий внесок у дослідження проблем цифровізації бухгалтерського обліку зробили українські науковці. Так, І. Годнюк і В. Забчук аналізують упровадження цифрових облікових рішень у малих підприємствах, акцентуючи на фінансових й організаційних обмеженнях цифрової трансформації [3]. Л.В. Кононенко й С.В. Коваль розглядають особливості організації бухгалтерського обліку в малих аграрних підприємствах в умовах цифровізації, визначаючи проблеми адаптації облікових систем і потребу підвищення цифрової грамотності персоналу [4]. Н.Л. Правдюк та М.В. Правдюк у своїй праці розглядають цифрову трансформацію бухгалтерського обліку як чинник структурних і функціональних змін облікових процесів, акцентуючи на впливі

інноваційних цифрових технологій на роль бухгалтера та підходи до обробки облікової інформації в умовах цифрової економіки [5].

Водночас аналіз наявних наукових публікацій свідчить, що, попри значну кількість досліджень, основна увага в них зосереджується на окремих цифрових інструментах, технологіях або галузевих особливостях автоматизації обліку. Питання систематизації основних етапів цифровізації облікових процесів, їх еволюційної логіки та взаємозв'язку з трансформацією ролі бухгалтера залишаються недостатньо узагальненими, що зумовлює необхідність подальших наукових розвідок у цьому напрямі та визначає мету даної статті.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є аналіз основних етапів цифровізації облікових процесів, визначення їхніх характерних ознак, переваг і викликів, а також окреслення ключових тенденцій розвитку цифрових технологій у сфері бухгалтерського обліку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифровізація облікових процесів є багатограним і динамічним явищем, яке не відбувається одномоментно. Її розвиток варто розглядати як еволюційний шлях – від елементарного механізованого опрацювання бухгалтерських документів до застосування штучного інтелекту й аналітичних платформ для ухвалення управлінських рішень. Кожен із цих етапів відображає відповідний рівень технологічного розвитку суспільства, доступність технічних засобів, зміну підходів до обліку й нові потреби бізнесу.

Розуміння логіки цифрової трансформації бухгалтерського обліку дає змогу не лише оцінити вже досягнуті результати, але й усвідомити ризики й виклики, які постають на шляху впровадження новітніх технологій. З кожним етапом цифровізації облікові процеси вдосконалювались, і водночас трансформувалась роль бухгалтера, змінювались вимоги до його кваліфікації, акцент поступово переносився з суто облікових функцій на аналітичні. Отже, для кращого розуміння цифровізації облікових процесів доцільно розділити її ключові стадії, які мають свої унікальні особливості, технології та організаційні зміни (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи цифровізації облікових процесів

Етап	Період	Основні характеристики	Приклади технологій / інструментів	Роль бухгалтера
Механізація	1950–1980-ті	Використання механічних й електромеханічних пристроїв	Арифмометри, калькулятори, друкарські машинки	Виконавець, який фіксує операції
Комп'ютеризація	1980–1990-ті	Персональні комп'ютери й перші програми	Lotus 1-2-3, Excel	Оператор, користувач програмного забезпечення (далі – ПЗ)
ERP-системи	2000-ні	Інтеграція обліку з бізнес-процесами	SAP, Oracle, BAS ERP	Аналітик, інтегратор даних
Хмарні технології	2010-ті	Доступ до даних у реальному часі	QuickBooks, Xero, BAS у хмарі	Консультант, мобільність
AI та аналітика	2020-ті →	Штучний інтелект, автоматизація, Big Data	Power BI, Tableau, AI-сервіси, Blockchain	Стратегічний радник

Джерело: сформовано авторами на основі [5, с. 73–74; 6, с. 53–54; 7]

Першим кроком на шляху до цифровізації обліку стала механізація, яка охоплює період приблизно з середини ХХ століття до початку 1980-х років. Цей етап передував безпосередньому використанню комп'ютерної техніки, а також базувався на застосуванні механічних й електромеханічних засобів для прискорення і спрощення облікових процедур.

До найпоширеніших технічних засобів у цей період належали арифмометри, механічні калькулятори, друкарські машинки, а згодом – електронно-механічні рахункові машини. Їх застосовували для виконання стандартних арифметичних операцій, складання первинної документації та підготовки бухгалтерських реєстрів. Звичайно, ці засоби не забезпечували збереження або автоматичну обробку даних, але значно підвищували продуктивність праці бухгалтера порівняно з ручним обліком.

У цей період домінувала традиційна система бухгалтерського обліку, що ґрунтувалася на використанні паперових носіїв інформації. Облікові операції виконували переважно вручну або із застосуванням простих обчислювальних пристроїв. Одним із важливих наслідків цього етапу було формування нової культури обліку, яка передбачала більшу точність, структурованість і системність у веденні документації. Функціональне призначення бухгалтера в зазначений період здебільшого зводилося до реалізації виконавчих завдань, спрямованих на документальне відображення господарських операцій, водночас аналітичний складник його діяльності залишався обмеженим.

Механізація створила фундамент для подальшого переходу до комп'ютеризації – наступного етапу цифровізації, коли облікові процеси почали перетворюватися на інформаційні потоки, керовані програмним забезпеченням.

Комп'ютеризація охоплює період від початку 1980-х до кінця 1990-х років, що став важливим кроком у розвитку бухгалтерського обліку. Саме в цей час відбулося впровадження персональних комп'ютерів у практику ведення бухгалтерії, а також поява перших спеціалізованих програмних продуктів для обробки фінансової інформації [7].

Однією з перших і найпоширеніших програм стала Lotus 1-2-3, а згодом – Microsoft Excel, які забезпечили автоматизацію табличних розрахунків і облікових звітів. Однак суттєві зміни у практиці обліку спричинили професійні облікові програми, як-от «Галактика», «Парус», а пізніше й українські рішення – зокрема, БАС (Business Automation Software). Ці системи дали змогу автоматизувати ведення бухгалтерських реєстрів, нарахування зарплати, формування звітності тощо.

Комп'ютеризація обліку дала змогу:

- значно скоротити час на виконання рутинних операцій;
- зменшити ймовірність помилок завдяки вбудованим алгоритмам перевірки;
- формувати звіти автоматично, відповідно до вимог законодавства;
- інтегрувати облік із суміжними процесами (кадровий облік, фінансове планування, складання податкової звітності).

Водночас на цьому етапі автоматизація була локальною, тобто облікову

інформацію обробляли у межах окремого комп'ютера або локальної мережі. Системи не були інтегровані з іншими бізнес-процесами підприємства в єдину структуру, а користувачі мали обмежені можливості спільної роботи з даними.

Ще однією характерною рисою цього етапу було зростання ролі бухгалтера: якщо раніше він лише фіксував господарські операції, то тепер мав володіти навичками роботи з комп'ютером, розуміти логіку програмного забезпечення, а іноді – навіть виконувати елементи технічного адміністрування.

Цей період також ознаменувався формуванням нових професійних стандартів, коли вимоги до бухгалтерів розширювалися: від чисто облікових знань до розуміння ІТ-технологій, що стало важливою передумовою подальшої цифрової трансформації.

Третій етап цифровізації – інтеграція обліку в ERP-системи (Enterprise Resource Planning – системи планування ресурсів підприємства), що охоплює кінець 1990-х – 2010-ті, став логічним продовженням комп'ютеризації та значно змінив підхід до ведення обліку. Якщо раніше бухгалтерський облік був ізольованою функцією, то в межах ERP-систем він інтегрувався з усіма бізнес-процесами підприємства, утворивши єдиний інформаційний простір.

Упровадження ERP-систем дало змогу об'єднати:

- бухгалтерський та податковий облік;
- управлінський облік і планування;
- логістику, закупівлі й продажі;
- складський облік, виробництво, кадри, зарплату тощо.

На відміну від автономних програм, ERP-системи забезпечують централізоване зберігання даних, що дозволяє мінімізувати дублювання інформації та помилки [8, с. 135]. Усі операції в системі мають взаємозв'язки, автоматично формують облікові проводки, генерують звітність у реальному часі й забезпечують єдиний доступ до актуальної інформації для різних підрозділів.

Цей етап відзначається:

- зміною ролі бухгалтера – він поступово перетворюється з «реєстратора» операцій на аналітика й користувача складних систем, що працює з великими обсягами даних і приймає управлінські рішення;
- високими вимогами до ІТ-інфраструктури – ERP-системи вимагали потужних серверів, підтримки з боку ІТ-фахівців, системного адміністрування;
- ускладненням процесу впровадження – розгортання таких систем потребувало значного часу, фінансів і зміни бізнес-процесів на підприємстві.

В Україні ERP-системи впроваджують переважно у великих агрохолдингах (наприклад, Kernel, МХП), що дозволяє їм централізувати бухгалтерський та управлінський облік, поєднуючи його з виробничими, логістичними й кадровими процесами. У середніх за розміром підприємствах частіше використовують BAS ERP, які інтегруються з банківськими сервісами

й системами електронної звітності. Попри високу ефективність, ERP-рішення потребують значних фінансових вкладень і часу на впровадження, що є серйозним бар'єром для малих агропідприємств.

Починаючи з 2010-х років і до сьогодні, цифровізація обліку перейшла у нову фазу – використання хмарних технологій, штучного інтелекту (далі – AI), аналітичних платформ і мобільних рішень.

У цьому контексті все більшого поширення набули такі рішення, як:

- хмарні облікові сервіси (наприклад, QuickBooks Online, Xero, SAP Business One Cloud, українські рішення на базі «BAS у хмарі»);
- інструменти бізнес-аналітики (Power BI, Tableau, Google Data Studio), які інтегруються з обліковими системами й надають візуалізацію фінансових показників у реальному часі;
- AI-бухгалтерія – автоматичне розпізнавання документів, категоризація витрат, прогнозування грошових потоків й аналітика на основі великих даних;
- API-інтеграції між різними сервісами: CRM, банкінгом, платіжними системами, податковими службами тощо;
- мобільні додатки для моніторингу облікових даних, погодження операцій, перевірки залишків або оперативного формування звітів.

Запровадження хмарних сервісів дало змогу бухгалтерським підрозділам працювати з даними у режимі реального часу. Хмарні рішення дають можливість малим і середнім підприємствам працювати віддалено й економити на IT-інфраструктурі, проте залишаються відкритими питання захисту даних і стабільності інтернет-з'єднання, особливо в умовах воєнного стану.

Також змінюється роль бухгалтера: він стає аналітиком, консультантом і стратегічним радником, активно використовуючи цифрові інструменти для побудови фінансових моделей, оптимізації податкового навантаження та оцінки ефективності бізнесу. Технічна рутинна робота все більше перекладається на автоматизовані сервіси.

Варто зазначити, що цифровізація обліку в хмарному середовищі сприяє дистанційній роботі й розширенню географії бізнесу, спрощує взаємодію з державними органами через е-сервіси (електронна звітність, документообіг), підвищує безпеку даних завдяки резервуванню і багаторівневій аутентифікації та забезпечує гнучке масштабування ресурсів відповідно до потреб підприємства.

Проте цей етап розвитку не позбавлений суттєвих викликів і ризиків, що мають прикладний характер і безпосередньо впливають на практику бухгалтерського обліку. Зокрема, зростання рівня цифровізації супроводжується підвищенням кіберризиків, зокрема загрозами витоку фінансової інформації та несанкціонованого доступу до облікових систем. За даними Національного банку України, у 2024 році загальна кількість незаконних дій та шахрайських операцій з використанням платіжних карток зменшилася на 1% проти 2023 року, до 270000 випадків, проте загальна сума збитків від таких операцій зросла на 37% і досягла 1,1 млрд гривень. Середня

сума однієї шахрайської операції зросла на 39%, з 3065 грн у 2023 році до 4247 грн у 2024 році; на один мільйон гривень видаткових операцій припадало 176 грн збитків від шахрайства, що свідчить про зростання економічних наслідків цифрових ризиків у платіжній сфері [9].

Додатковим стримувальним чинником цифровізації є недостатній рівень цифрової грамотності бухгалтерського персоналу й управлінських кадрів. Це ускладнює впровадження сучасних програмних рішень, підвищує ризик помилок у роботі з електронними системами й знижує ефективність використання цифрових інструментів у повсякденній обліковій практиці. Сукупність зазначених проблем зумовлює необхідність комплексного підходу до цифровізації бухгалтерського обліку, що поєднує посилення кібербезпеки, удосконалення нормативно-правового забезпечення електронного документообігу й системний розвиток цифрових компетенцій фахівців.

Також окремим ризиком цифровізації бухгалтерського обліку є зростання залежності підприємств від програмних постачальників і розробників облікових систем. Використання спеціалізованого програмного забезпечення часто супроводжується ефектом технологічного «замикання», коли зміна постачальника або міграція даних до іншої системи є технічно складною, дорогою та ризикованою з погляду збереження облікової інформації. Однією з причин посилення такої залежності є відсутність уніфікованих державних стандартів щодо форматів, строків і процедур збереження електронних бухгалтерських документів, що ускладнює забезпечення їхньої довготривалої доступності та юридичної значущості поза межами конкретного програмного продукту.

Крім того, підприємства стають залежними від політики оновлень програмного забезпечення, цінової стратегії постачальників, умов ліцензування та технічної підтримки. За умов припинення підтримки програмного продукту, затримок з оновленням у відповідь на зміни податкового чи бухгалтерського законодавства, або збоїв у роботі хмарних сервісів виникає загроза порушення безперервності облікового процесу. Ці обставини посилюють ризики операційної нестабільності й зумовлюють необхідність більш зваженого підходу до вибору програмних рішень, оцінки надійності програмних постачальників і впровадження внутрішніх політик резервного копіювання та міграції облікових даних [10, с 138].

Згідно з індексом DESI (2022), Україна суттєво відстає від середніх показників ЄС за рівнем цифрової готовності, зокрема у сфері інтеграції цифрових технологій у бізнес [11]. Це свідчить про наявність структурних бар'єрів, що уповільнюють цифровізацію бухгалтерського обліку. Дані Державної служби статистики України підтверджують цю тенденцію: у 2024 році власний вебсайт мали 64,8% великих підприємств, віднесених до цієї групи за чисельністю працівників 250 осіб і більше, тоді як середніх підприємств із чисельністю від 50 до 249 працівників – 49,6%, а малих підприємств із чисельністю від 10 до 50 працівників – лише 33,5% [12]. Це демонструє чітку залежність рівня цифровізації від розміру компанії (рис. 1).

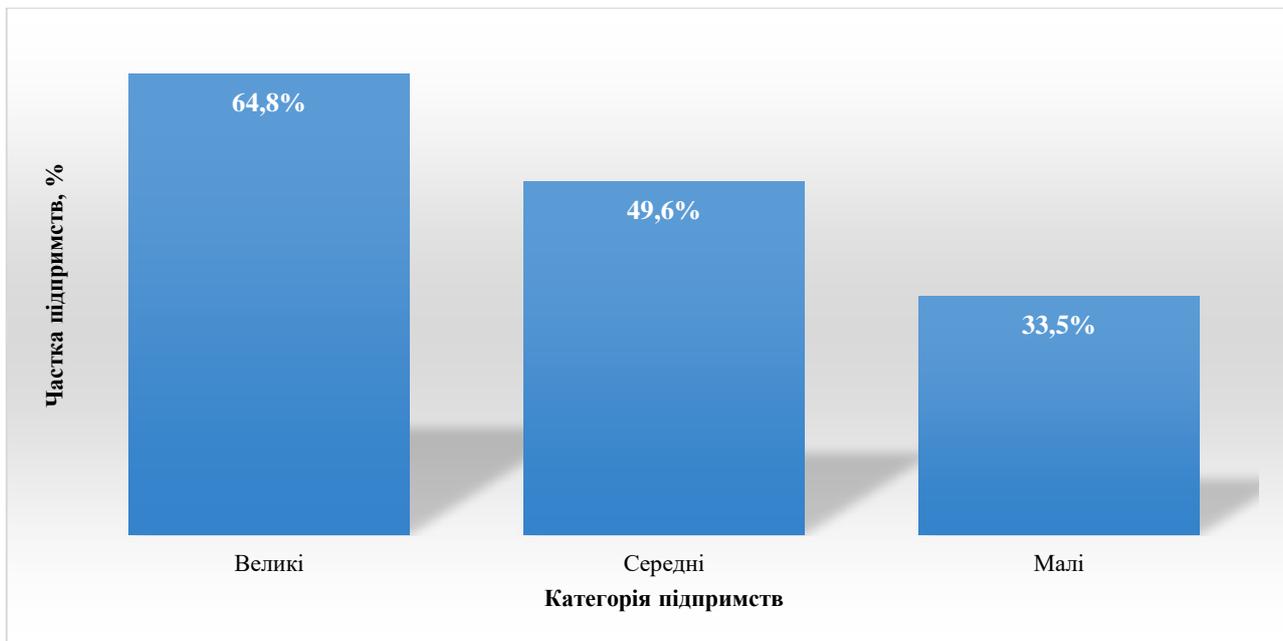

Рис. 1. Частка підприємств України з власним вебсайтом за розміром компанії, визначеним за чисельністю працівників, у 2024 році, %

Джерело: сформовано авторами на основі [12]

Така різниця засвідчує наявність цифрового розриву між секторами бізнесу й потребує цілеспрямованих заходів для його подолання. На цьому тлі простежується специфіка впровадження інноваційних технологій. Попри активне використання в Україні таких сервісів, як «М.Е.Дос», «iFin», «MASTER:Бухгалтерія», що забезпечують електронну звітність, інтеграцію з банками й автоматизацію облікових процесів, частка підприємств, які застосовують складніші рішення, залишається низькою. Так, ERP-системи й аналітику великих даних використовує лише 15,2% підприємств, тоді як технології штучного інтелекту впровадили не більше ніж у 5,2% (рис. 2).

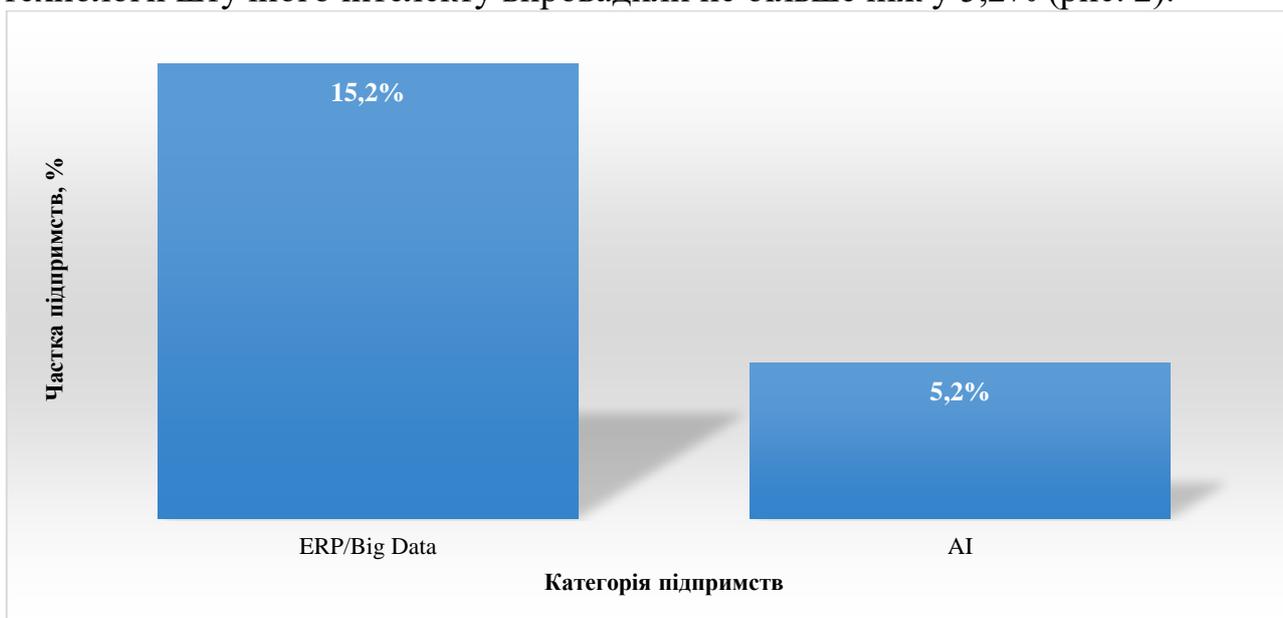

Рис. 2. Частка підприємств України, що використовують ERP/Big Data й штучний інтелект, за видами цифрових рішень, у 2024 році, %

Джерело: сформовано авторами на основі [12]

Це підтверджує наявність суттєвого розриву між потенціалом цифрової трансформації та її практичною реалізацією.

Отже, навіть на рівні базових індикаторів спостерігається нерівномірність розвитку цифровізації, що безпосередньо впливає на швидкість упровадження інноваційних технологій у сфері бухгалтерського обліку, що свідчить про необхідність подальших трансформаційних кроків.

Висновки. Кожен етап цифровізації бухгалтерського обліку мав важливе значення для еволюції цієї сфери. Механізація заклала фундамент для підвищення точності й дисципліни в облікових процесах. Період комп'ютеризації забезпечив масовий перехід до автоматизації процедур і сприяв формуванню цифрових навичок у бухгалтерів. Упровадження ERP-систем дало змогу створити єдиний інформаційний простір підприємства й інтегрувати облік з управлінськими процесами. Подальший розвиток хмарних технологій підвищив доступність даних, забезпечив мобільність і оперативність прийняття рішень. На сучасному етапі цифровізації бухгалтерського обліку характеризується впровадженням аналітичних платформ і систем автоматизації, що підвищують оперативність і правдивість інформації для прийняття управлінських рішень.

Водночас процес цифровізації супроводжується певними труднощами, зокрема потребою адаптації підприємств до нових інформаційних систем й оновленням професійних компетентностей бухгалтерів. Окрім кадрових аспектів, цифрова трансформація бухгалтерського обліку пов'язана зі зростанням кіберризиків, загрозами несанкціонованого доступу до фінансових даних і підвищенням економічних втрат у цифровому середовищі. Суттєвим викликом залишається фрагментарність правового регулювання електронного документообігу й відсутність уніфікованих державних стандартів щодо форматів і строків збереження електронних первинних документів, що ускладнює забезпечення їхньої довготривалої доступності та юридичної значущості.

Отже, можна стверджувати, що цифровізація бухгалтерського обліку є не лише технічним процесом модернізації, а комплексним соціально-економічним явищем, яке трансформує роль бухгалтера, змінює підходи до управління інформацією та формує нові стандарти прозорості й ефективності облікової діяльності. Вона виступає каталізатором підвищення конкурентоспроможності підприємств і важливим чинником сталого економічного розвитку.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі полягають у вивченні ефективності впровадження сучасних цифрових рішень у різних секторах економіки, зокрема аграрному, а також у розробці практичних рекомендацій щодо підвищення цифрової грамотності обліковців і вдосконалення нормативного забезпечення електронного документообігу. Особливої уваги потребують дослідження, спрямовані на формування державних стандартів збереження електронних облікових документів і розробку підходів до зниження залежності підприємств від окремих програмних рішень.

Список використаних джерел

1. Pargmann J., Riebenbauer E., Flick-Holtsch D., Berding F. Digitalisation in accounting: a systematic literature review of activities and implications for competences. *Empirical Research in Vocational Education and Training*. 2023.

Vol. 15. 1. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40461-023-00141-1> URL: <https://ervet-journal.springeropen.com/articles/10.1186/s40461-023-00141-1> (дата звернення: 13.09.2025).

2. Knudsen D.-R. Elusive boundaries, power relations, and knowledge production: A systematic review of the literature on digitalization in accounting. *International Journal of Accounting Information Systems*. 2020. Vol. 36. 100441. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2019.100441> URL: <https://ideas.repec.org/a/eee/ijoaivs/v36y2020ics1467089518301350.html> (дата звернення: 13.09.2025).

3. Годнюк І., Забчук В. Цифровізація облікових процесів у малих підприємствах: сучасні ІТ-рішення та їх ефективність. *Економічний аналіз*. 2024. Вип. 34 (4). С. 239–249. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.239>

4. Кононенко Л.В., Коваль С.В. Організація обліку в малих агропідприємствах в контексті цифровізації: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 73. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-10> URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5810> (дата звернення: 17.09.2025).

5. Правдюк Н.Л., Правдюк М.В. Штучний інтелект як каталізатор трансформаційних процесів у бухгалтерському обліку. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2024. № 1 (67). С. 69–83. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2024-1>

6. Саєнко О.Р., Сьомченко В.В., Мельник А.О. Історичні аспекти формування та розвитку бухгалтерського обліку. *Фінансові стратегії інноваційного розвитку економіки*. 2021. Вип. 2 (50). С. 52–55. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-0287-2021-2-50-09>. URL: <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/economics/article/view/2263> (дата звернення: 23.09.2025).

7. Орел А., Дяченко В. Етапи та роль цифрової трансформації у вдосконаленні управління інноваціями. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-30> URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2974> (дата звернення: 25.09.2025).

8. Сирцева С., Кучмієва Т. Стан та напрями цифровізації облікових процесів суб'єктів державного сектору України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. Вип. 15. С. 132–142. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.15.132>

9. Кількість випадків шахрайства з картками знизилася, збитки за ними зросли. *Національний банк України*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kilkist-vipadkiv-shahraystva-z-kartkami-znizilasya-zbitki-za-nimi--zrosli> (дата звернення: 18.10.2025).

10. Бунда О.М., Матюха М.М. Цифровізація системи бухгалтерського обліку підприємства. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. Вип. 6 (17). С. 133–142. DOI: <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.6.14>

11. European Commission. Digital Economy and Society Index (DESI).

Brussels: European Commission. 2022. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-economy-and-society-index-desi-2022> (дата звернення: 05.10.2025).

12. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах. *Державна служба статистики України*. URL: <https://stat.gov.ua/uk/explorer?md5=209932c131fc8da4f3c9729a6a39bb0a> (дата звернення: 10.10.2025).

References

1. Pargmann, J., Riebenbauer, E., Flick-Holtsch, D., & Berding, F. (2023). Digitalisation in accounting: a systematic literature review of activities and implications for competences. *Empirical Research in Vocational Education and Training*, 15, 1. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40461-023-00141-1> Retrieved from: <https://ervet-journal.springeropen.com/articles/10.1186/s40461-023-00141-1> [in English].

2. Knudsen, D.-R. (2020). Elusive boundaries, power relations, and knowledge production: A systematic review of the literature on digitalization in accounting. *International Journal of Accounting Information Systems*, 36, 100441. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2019.100441>. Retrieved from: <https://ideas.repec.org/a/eee/ijoaivs36y2020ics1467089518301350.html> [in English].

3. Hodniuk, I., & Zabchuk, V. (2024). Tsyfrovizatsiia oblikovykh protsesiv u malykh pidpriemstvakh: suchasni IT-rishennia ta yikh efektyvnist [Digitalization of accounting processes in small enterprises: Modern IT solutions and their effectiveness]. *Ekonomichnyi Analiz – Economic Analysis*, 34 (4), 239–249. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.04.239> Retrieved from: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/6204/6565657508> [in Ukrainian].

4. Kononenko, L.V., & Koval, S.V. (2025). Orhanizatsiia obliku v malykh ahropidpriemstvakh v konteksti tsyfrovizatsii: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy [Organization of accounting in small agricultural enterprises in the context of digitalization: Current state, problems, and prospects]. *Ekonomika ta Suspilstvo – Economy and Society*, 73. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-10> Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5810> [in Ukrainian].

5. Pravdiuk, N.L., & Pravdiuk, M.V. (2024). Shtuchnyi intelekt yak katalizator transformatsiinykh protsesiv u bukhhalterskomu obliku [Artificial intelligence as a catalyst of transformational processes in accounting]. *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economy, finance, management: topical issues of science and practical activity*, 1 (67), 69–83. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2024-1> [in Ukrainian].

6. Saienko, O.R., Somchenko, V.V., & Melnyk, A.O. (2021). Istorychni aspekty formuvannia ta rozvytku bukhhalterskoho obliku [Historical aspects of the formation and development of accounting]. *Finansovi stratehii innovatsiinoho*

rozvytku ekonomiky – *Financial Strategies of Innovative Economic Development*, 2 (50), 52–55. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-0287-2021-2-50-09> [in Ukrainian].

7. Orel, A., & Diachenko, V. (2023). Etapy ta rol tsyfrovoyi transformatsii u vdoskonalenni upravlinnia innovatsiiamy [Stages and the role of digital transformation in improving innovation management]. *Ekonomika ta Suspilstvo – Economy and Society*, 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-30>. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2974> [in Ukrainian].

8. Syrtseva, S., & Kuchmiova, T. (2025). Stan ta napriamy tsyfrovizatsii oblikovykh protsesiv subiektiv derzhavnoho sektoru Ukrainy [State and directions of digitalization of accounting processes in the public sector of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, 15, 132–142. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.15.132>. Retrieved from: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/7134> [in Ukrainian].

9. National Bank of Ukraine (2025). Kil'kist vypadkiv shakhraistva z kartkamy znyzylasia, zbytky za nymy zrosly [The number of card fraud cases decreased, while losses increased]. *bank.gov.ua*. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kilkist-vypadkiv-shahraystva-z-kartkami-znizylasya-zbitki-za-nimi--zrosli> [in Ukrainian].

10. Bunda, O.M., & Matiukha, M.M. (2023). Tsyfrovizatsiia systemy bukhhalterskoho obliku pidpriemstva [Digitalization of the enterprise accounting system]. *Zhurnal Stratehichnykh Ekonomichnykh Doslidzhen – Journal of Strategic Economic Research*, 6 (17), 133–142. DOI: <https://doi.org/10.30857/2786-5398.2023.6.14> [in Ukrainian].

11. European Commission. Digital Economy and Society Index (DESI) 2022. *digital-strategy.ec.europa.eu*. Retrieved from: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-economy-and-society-index-desi-2022> [in English].

12. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii na pidpriemstvakh [State Statistics Service of Ukraine. Use of information and communication technologies in enterprises]. *stat.gov.ua*. Retrieved from: <https://stat.gov.ua/uk/explorer?md5=209932c131fc8da4f3c9729a6a39bb0a> [in Ukrainian].

Відомості про авторів

КОВАЛЬ Олена Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: ostapchuk@vsau.vin.ua, <https://orcid.org/0000-0003-4192-4456>).

ЛИШАК Олександр Михайлович – аспірант другого року навчання кафедри обліку і оподаткування, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: sasha.lyshak@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0002-8434-0792>).

KOVAL Olena – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: ostapchuk@vsau.vin.ua, <https://orcid.org/0000-0003-4192-4456>).

LYSHAK Oleksandr – Postgraduate Student of the Second Year of Study of the Department of Accounting and Taxation, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3, Soniachna Str., e-mail: sasha.lyshak@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0002-8434-0792>).

Надходження статті 23.09.2025.

Прийнято 26.10.2025.

Опубліковано 25.12.2025.

УДК 352.071

DOI: 10.37128/2411-4413-2025-4-8

**РОЛЬ ІНВЕСТИЦІЙ
У СТВОРЕННІ
БЕЗПЕЧНОГО
СЕРЕДОВИЩА
АГРАРНОГО
БІЗНЕСУ В
УМОВАХ ESG-
ІНТЕГРАЦІЇ**

ВДОВЕНКО Л.О.,
*доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри
фінансів, банківської справи та страхування*

ГЕРАСИМЧУК В.Г.,
*доктор філософії з економіки, старший викладач
кафедри фінансів, банківської справи
та страхування,
Вінницький національний аграрний університет
(м. Вінниця)*

ЧЕРНЕНКО О.С.,
*кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
Національний науковий центр «Інститут
аграрної економіки»
(м. Київ)*

Стаття розкриває роль інвестицій у створенні безпечного середовища аграрного бізнесу. Обґрунтовано важливість інвестицій у розвиток сільськогосподарського виробництва. Зроблено висновки, що формування інвестиційного середовища аграрного бізнесу визначається можливостями залучення фінансових ресурсів, зокрема інвестицій, ефективним їх використанням, що зумовлює забезпечення позитивних фінансових результатів як основи подальшого розвитку підприємств. Наголошено на необхідності формування сприятливого інвестиційного середовища з використанням переваги ESG-інтеграції.

Здійснено аналіз обсягів капітальних інвестицій і прямих іноземних інвестицій в економіку України й аграрний сектор зокрема за 2019–2024 рр. Зроблено висновки щодо

**THE ROLE OF INVESTMENTS IN CREATING A SAFE ENVIRONMENT FOR
AGRICULTURAL BUSINESS IN THE CONDITIONS OF ESG INTEGRATION**
© 2025 by VDOVENKO Larysa, HERASYMCHUK Vasyly, CHERNENKO Olha is
licensed under CC BY 4.0

